

Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti

Təsdiq edirəm
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:
 dos. Zaur Məmmədov
"07" yanvar 2026-cı il

Fənn sillabusu

İxtisasın şifri və adı: 6007008 – Torpaqşünaslıq və aqrokimya (A+B)

Fakültə: Aqrar və mühəndislik

Kafedra: Aqrar elmlər

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: "Ümumi əkinçilik" (Lənkəran Dövlət Universitetinin "Baytarlıq və aqrar fənlər" kafedrasında 2019-cu il tarixli 01 sayılı protokolu ilə təsdiq edilmişdir).

Kodu: İPF-B 20

Tədris ili: II (2025/2026)

Semestr: IV

Tədris yükü: Cəmi – 180 saat. Auditoriya saati – 60 (30 saat müəhazirə, 30 saat laboratoriya)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 6 kredit.

II. Müəllimlər haqqında məlumat:

1. Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: m. Ağayev Bahaddin Qasım oğlu. (müəhazirə)

Məsləhət günləri və saati: III gün, saat 12⁰⁰-14⁰⁰

E-mail ünvanı: baxadin0603@gmail.com

Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhəri, Füzuli küçəsi 170 a

2. Adı, soyadı, elmi dərəcəsi: Əzizli Nahid Fəxrəddin oğlu. (laboratoriya)

Məsləhət günləri və saati: III gün IV saat

E-mail ünvanı: nahidezizli43@gmail.com

Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhəri, Füzuli küçəsi 170 a

III. Təvsiyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas:

- Cəfərov M.İ., Quliyev R.M., Səfərov N.Ə.** Kənd təsərrüfatı bitkilərinin becərilmə və yığılma texnologiyası, Bakı, "Maarif" nəşriyyatı, 2000, 363 s.
- Hüseynov H. A., Hüseynov N., Məmmədova K.** "Aqrokimya" kitabı, Bakı, Qanun nəşriyyatı, 2018, 440 səh.
- Hüseynov M.M., Həsənova A.Q.** Əkinçilik sistemləri, Bakı, "İmpuls LTD", 2018, 208 s.
- Hümbətov H.S., Babazadə A.R.** Şəkər çuğunduru. Gəncə, "Star", 2019, 99 s.
- İbrahimov A., Qurbanov A.Q., F.H., Hüseynov M.S.** Qarğıdalının sort və hibridləri, onların becərilmə texnologiyaları. Bakı, "Ecoprint", 2017, 240 s.
- İbrahimov A.Q., Allahyarov E.R.** Alaq bitkiləri və onların idarə olunması, Bakı, 2020.
- M.A.Vəliyeva "Əkinçilik və bitkiçiliyin əsasları" Bakı "Zəngəzurda" çap evi 2024 660s

IV. Prerekvizitlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa fənnin tədris olunmasına zərurət yoxdur.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Hazırda əhalinin ərzaq təminatının ödənilməsində problemlərin mövcud olması və onun gələcəkdə daha çox artacağı etimalı nəzərə alındığına görə, aqrar sahənin inkişaf dərəcəsi hər bir ölkənin iqtisadiyyatının və əhalinin yaşayış səviyyəsinin əsas göstəricisi sayılır və bəzi halda o, ən qabaqcıl cəbhə adlandırılaraq, müdafiyyə sistemi ilə eyni əhəmiyyətli sahə kimi dəyərləndirilərək, dövlət siyasətinə vacib prioriteti hesab edilir.

Aqrar istehsalın artırılması elmi texniki nailiyyətlərin və mütərəqqi texnologiyaların tətbiqi ilə yanaşı, yüksək ixtisaslı mütəxəssislərin hazırlanmasından keçir. Bu isə ümumən kənd təsərrüfatı elmlərinin ana xəttini təşkil edən əkinçiliyin inkişafı ilə əlaqədardır.

Müasir əkinçilik elmi təbiət elmlərinin əsas qanunauyğunluqlarını nəzərə almaqla, ərazinin aroekoloji və landşaft şəraitinə uyğun aqrotexnologiyaların tətbiqini tələb edir.

Əkinçilik fənni aqrar təhsil müəssisələrində aqronomluq istiqamətli ixtisaslar üzrə mütəxəssis hazırlığında əsas fənn kimi tədris olunur. Fənnin tərkibinə aşağıdakı əsas bölmələr daxildir:

1. Bitkilərin aqroekoloji şəraitinin optimallaşdırılması, torpaq münbitliyinin geniş bərpası və əkinçilik qanunları;
2. Alaqların aqrobioloji xüsusiyyətləri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri;
3. Növbəli əkinlərin elmi əsasları, təsnifatı və onların qurulma xüsusiyyətləri;
4. Torpağın becərilmə texnologiyası və onun ərazinin konkret aqroekoloji xüsusiyyətlərinə, bitkilərin bioloji xüsusiyyətlərinə uyğun olaraq becərmə üsullarının, qaydalarının və sistemlərinin işlənməsi;
5. Torpağın eroziyadan qorunması məqsədilə torpaq mühafizəli tədbirlərin aparılması;
6. Zonal əkinçilik sistemlərinin əsas xüsusiyyətləri və onların qurulma qaydaları.

Bu bölmələrdə torpağın münbitliyinin artırılması və becərilən kənd təsərrüfatı bitkilərinin məhsuldarlığının yüksəldilməsi ilə torpaqdan səmərəli istifadə qaydaları öyrənilməsinə görə, əkinçilik fənninin nəzəri əsası kimi təqdim olunur.

Əkinçilik fənni - aqronomluq, meyvə tərəvəzçilik, bitki mühafizəsi, aqrokimya və torpaqşünaslıq ixtisaslı qruplara əsas fənn, aqrar iqtisadiyyat və mühəndislik üzrə yeni ixtisas qruplarında isə seçmə fənn kimi tədris olunur. Fənnin əsas obyektini "torpaq - bitki ətraf mühit" kompleksidir.

Əkinçilik fənninin nəzəri və metodoloji əsasını fundamental tətbiqi elmlər: biologiya, fizika və kimya təşkil edir. Əkinçilik həmçinin bitkiçilik, torpaqşünaslıq, aqrokimya, botanika, bitki fiziologiyası, mikrobiologiya, meliorasiya, meteorologiya, seleksiya və toxumçuluq, fitopatologiya, entomologiya və s. kimi digər aqronomiya elmləri ilə sıx əlaqədədir.

Fənnin tədrisində məqsəd: - torpaqdan səmərəli istifadə məqsədilə müəyyən edilmiş və elmi əsaslandırılmış aqrotexnologiyaların öyrənilməsi və ərazinin aqroekoloji şəraitinə uyğun zonal əkinçilik sistemlərinin qurulmasında tələbənin tərbiyəsini formalaşdırmaqdan ibarətdir.

Təbbə fənni tam öyrənməklə: - ekoloji təmiz torpaq münbitliyinin yaradılması və onun eroziyadan qorunması üçün torpaqmühafizəli tədbirlər tətbiq etməyi; alaqların növ tərkibini müəyyən edərək, tarlaların alaqlanma xəritəsini qurmağı və alaqlara qarşı mübarizə tədbirləri həyata keçirməyi; növbəli əkinlərin səmərəli sxemlərini seçməklə onun mənimsənilməsini başa çatdırmağı onları aqronomiki və iqtisadi cəhətdən qiymətləndirməyi; enerji və ehtiyata qənaətedici, habelə torpaqmühafizəli əkinçilik sistemlərini düzgün qənaət edib həyata keçirməyi və tarla işlərinin keyfiyyətinə nəzarəti bacarmaq imkanı əldə edilir.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər. Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik burcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 ballı tələbə semestr ərzində, 50 ballı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq meyarları nəzərə alınır.

İmtahan biletinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

-10 bal- tələbə keçilmiş material dərinədən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

-9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam aça bilir.

-8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;

-7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir

-6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.

-5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.

-4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;

3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;

1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

-0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

91-100 bal- əla (A)

81-90 bal-çox yaxşı (B)

71-80 bal- yaxşı (C)

61-70 bal- kafi (D)

51-60 bal –qənaətbəxş (E)

51-baldan aşağı- qeyri-kafi (F)

IX. Davranış qaydalarının pozulması:Tələbə Universitetin daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X.Təqvim mövzu planı: Mühazirə 30 saat , laboratoriya 30 saat. Cəmi: 60 saat.

N	Keçirilən <u>mühazirə</u> mövzuların məzmunu	Saat	Tarix
1	2	3	4
I kollokvium mövzuları			
1	Mövzu 1: Əkinçiliyin əsas məsələsi inkişaf tarixi və digər elmlərlə əlaqəsi Plan: 1. Əkinçilik əsas istehsal sahəsi kimi. 2. Əkinçiliyin məqsədi və qarşısında duran vəzifələr. 3. Əkinçiliyin inkişaf tarixi. 4. Əkinçiliyin digər elmlərlə əlaqəsi. Ədəbiyyat və mənbə: [3, 7, 8]	2	
2	Mövzu 2: Bitkilərin həyat amilləri və əkinçilik qanunları Plan: 1. Bitkilərin yaşayış amillərinə münasibəti. 2. Yaşayış amillərinin əvəz olunmazlığı və bərabər əhəmiyyətliyi qanunu. 3. Minimum, optimum və maksimum qanunu. 4. Bitkilərin yaşayış amillərinin birgə təsiri qanunu. 5. Qaytarma qanunu. 6. Əkinçilikdə ekoloji qaydalardan istifadə. Ədəbiyyat və mənbə: [1,2, 7, 8]	2	
3	Mövzu 3: Bitkilərin işıq amilinə münasibəti və işıqlanma şəraitinin yaxşılaşdırılması Plan: 1. Bitkilərin işıq amilinə tələbatının müxtəlifliyi 2. Əkinçilikdə bitkilərin işığa tələbatının nizamlanması 3. Bitkilərin istiliyə tələbatının müxtəlifliyi 4. Bitkilərin istiliyə tələbinin nizamlanmasının fəal və qeyri-fəal yolları Ədəbiyyat və mənbə: [2, 6, 7]	2	
4	Mövzu 4: Hava rejimi və onun əkinçilikdə nizamlanması Plan: 1. Bitki həyatında və torpaqda oksigenin əhəmiyyəti 2. Karbon qazının istifadəsi və dövrəni 3. Qaz mübadiləsi, amilləri 4. Hava rejiminin yaxşılaşdırılması yollar Ədəbiyyat və mənbə: [2, 5, 8]	2	
5	Mövzu 5, Bitkilərin həyatında suyun rolu və su rejiminin nizamlanması Plan: 1. Bitkilərin həyatında suyun rolu. 2. Bitkilərin suya olan tələbatının ödənilməsi. 3. Torpağın su rejiminin nizamlanması. Ədəbiyyat və mənbə: [7, 8]	2	
II – kollokvium mövzuları			

6	Mövzu 6: Bitkilərin qida rejiminin nizamlanması Plan: 1. Qida maddələrinin bitkilərin həyatında rolu. 2. Bitkilərin qida maddələrinə tələbinin ödənilməsi yolları ilə. 3. Gübrələrin tətbiqi. 4. Qida maddələrinin mənimsənilən formaya salınması. 5. Qida maddələrinin itirilməsinin qarşısının alınması. Ədəbiyyat və mənbə: [1, 3, 7, 8]	2	
7	Mövzu 7: Torpaq münbitliyinin bərpası və ona təsir edən amillər Plan: 1. Torpaq münbitliyi nəyə deyilir 2. Torpaq münbitliyinə təsir edən amillər 3. Münbitliyin texnoloji modeli 4. Torpağın biotası Ədəbiyyat və mənbə: [2, 6, 8].	2	
8	Mövzu 8: Alaq bitkiləri, onların vurduğu zərər, əsas bioloji xüsusiyyətləri və təsnifatı. Plan: 1. Alaq bitkiləri haqqında ümumi anlayış, alaqların mənşəyi və qrupları. 2. Alaqların kənd təsərrüfatı istehsalına vurduğu zərər. 3. Alaq bitkilərinin təsnifatı. 4. Əkinlərdə alaqların yayılma dərəcəsinin müəyyən edilməsi Ədəbiyyat və mənbə: [2, 6, 8].	2	
9.	Mövzu 9: Alaqlara qarşı aqrotexniki mübarizə tədbirləri. Plan: 1. Alaqlara qarşı profilaktiki, qırıcı və kompleks mübarizə tədbirləri. 2. Alaqların yayılmasının qarşısını alan korantin və qabaqlayıcı tədbirlər: 3. Kövşənliyin üzünməsi 4. Dərin şumun aparılması 5. Nəmləndirici suvarmalar (arat) 6. Torpağın səpinqabağı becərilməsi 7. Vegetasiya becərmələri Ədəbiyyat və mənbə: [2, 6, 8]	2	
III kollokvium mövzuları			
10	Mövzu 10: Bitkilərin növbələşdirilməsinin elmi əsasları, monokultura, təkrar və fasiləsiz əkinlər Plan: 1. Növbəli əkin anlayışı və onun əhəmiyyəti 2. Növbəli əkinlərin öyrənilməsinin nəzəri əsasları 3. Monokultura, təkrar və fasiləsiz əkinlər Ədəbiyyat və mənbə: [2, 6, 8]	2	
11	Mövzu 11: Növbəli əkində sələf kimi istifadə edilən heriklərin və tarla bitkilərinin xüsusiyyətləri.. Plan: 1. Növbəli əkində istifadə edilən heriklərin növləri. 2. Heriklərin aqrotexniki əhəmiyyəti. 3. Torpaq münbitliyinin artırılmasında müxtəlif qruplarının rolu. 4. Növbəli əkinlərdə istifadə edilən əsas və sələf bitkiləri. Ədəbiyyat və mənbə: [1, 2, 6, 8]	2	
12	Mövzu 12: Torpağın becərilmə texnologiyası Torpağın becərilməsinin elmi əsasları və qarşısında duran vəzifələr. Torpağın becərilməsində gedən texnoloji proseslər Plan: 1. Torpağın becərilməsinin elmi əsaslarının və qaydalarının inkişafı 2. Torpağın becərilməsinin qarşısında duran vəzifələr	2	

	3. Aqroekoloji şəraitə görə torpaqbecərmənin xüsusiyyətləri 4. Torpağın çevrilməsi 5. Torpağın xırdalanması, yumşaldılması, hamarlanması və kipləşdirilməsi 6. Torpaq səthində mikrorelyefin yaradılması 7. Torpağın fiziki-mexaniki xassələri və onların becərmənin keyfiyyətinə təsiri Ədəbiyyat və mənbə: [2, 6, 8]		
13	Mövzu 13: Torpağın vegetasiya becərmələri üsulları və qaydaları Plan: 1. Başdan-başa səpilən yazlıq bitki əkinlərində torpağın becərilməsi 2. Çoxillik paxlalı bitki əkinlərində torpağın becərilməsi 3. Cərgəarası becərilən bitki əkinlərində torpağın becərilməsi 4. Torpağın sürətlə becərilməsi 5. Torpağın becərilməsinin minimallaşdırılması Ədəbiyyat və mənbə: [2, 6, 8]	2	
14	Mövzu 14. Torpaq-iqlim şəraitindən aslı olaraq torpaqbecərmənin xüsusiyyətləri Plan: 1. Suvarma şəraitində torpaqların becərilməsi 2. Artıq nəmlənmiş torpaqların becərilməsi 3. Dəmyə şəraitində torpağın becərilməsi 4. Eroziyaya məruz qalan torpaqların becərilməsi 5. Yeni mənimsənilən torpaqların becərilməsi Ədəbiyyat və mənbə: [1, 2, 6, 8]	2	
15	Mövzu 15. Torpaqların eroziyadan aqrotexniki qorunması, torpağın rekultivasiyası Plan: 1. Su eroziyası və ona qarşı mübarizə tədbiri 2. Torpağın külək eroziyası və ona qarşı mübarizə tədbiri 3. İrriqasiya (su) eroziyasının xüsusiyyətləri 4. Torpaqların rekultivasiyası və onların k/t-da istifadəsi Ədəbiyyat və mənbə: [1, 2, 6, 8]		
	Cəmi:	30 s.	

Laboratoriya

No	Keçirilən laboratoriya mövzuları	Lab.	Tarix
1.	Mövzu 1. Tarlada torpaq nümunəsinin götürülməsi və analizlər üçün hazırlanması Mənbə: [1, 2, 3]	2	
2.	Mövzu 2: Torpaq nəmliyi və onun termostatda qurutma üsulu ilə təyini Mənbə:(1,2,3,6)	2	
3.	Mövzu 3:Torpağın həcm kütləsinin təyini Mənbə:(2,3,5,6)	2	
4.	Mövzu 4:Torpağın çəkisinin təyini Mənbə:(2,4,5,7)	2	
5.	Mövzu 5: Torpaq məsaməliyinin hesablanması Mənbə:(1,2,4,6)	2	
6.	Mövzu 6 :Torpağın su sızdırma qabiliyyətinin təyini Mənbə:(2,4,5,7)	2	
7.	Mövzu 7: Torpağın su qaldırma qabiliyyətinin təyini Mənbə:(1,2,4,7)	2	
8.	Mövzu 8: Əkinlərin alaqlanma dərəcəsinin təyini Mənbə:(1,2,6,7)	2	
9.	Mövzu 9: Toxum materialının alaqlarla zibillənmə dərəcəsinin təyini Mənbə:(1,2,6,7)	2	
10.	Mövzu 10: Növbəli əkinlərin rotasiya cədvəlinin tərtibi	2	

	Mənbə:(1,2,6,7)		
11.	Mövzu 11: Növbəli əkinlərin aqro texniki və iqtisadi cəhətdən qiymətləndirilməsi Mənbə:(1,2,6,7)	2	
12.	Mövzu 12: Yazlıq bitkilər əkini üçün torpaqbecərmə sisteminin işlənməsi Mənbə:(1,2,6,7)	2	
13.	Mövzu 13: Payızlıq bitkilər əkini üçün torpaqbecərmə sisteminin işlənməsi Mənbə:(1,2,6,7)	2	
14.	Mövzu 14: Torpağın becərilməsinin və səpininin keyfiyyətə qiymətləndirilməsi Mənbə:(1,2,6,7)	2	
15.	Mövzu 15: Torpaq mühafizəli və enerjiyə qənaətedici becərmələrin işlənməsi Mənbə:(1,2,6,7)	2	
	Cəmi:	30 s.	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar

“Ümumi Əkinçilik” fənnini mənimsəməklə, əkinçiliyin əhəmiyyəti, tarixi, inkişafı və əkinçilik sistemlərinin zonal xüsusiyyəti, o cümlədən ibtidai və ekstensiv əkinçilik sistemləri, habelə müasir və intensiv əkinçilik sistemləri üzrə nəzəri və praktik əsasları müəyyənləşdirmək asanlaşır.

XII.Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

- mühazirə, seminarlar, praktiki tapşırıqlar;
- təqdimatlar və müzakirələr, debatlar;
- müstəqil iş/araşdırma (məsələn, praktiki nümunələrlə iş)
- problemlərə əsaslanan tədris;
- sahə işləri;
- qrup qiymətləndirməsi;
- ekspert metodu;

XIII. Fənn üzrə təlimin nəticələri.

FTN 1. Əkinçiliyin elmi əsaslarını (əkinçiliyin tarixi, qanunları, torpaqda su, hıvs, istilik rejimləri) bilməli, Dünyada və Azərbaycanda ekoloji kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalı haqqında məlumatlı olmalı.

FTN 2. Alaq bitkilərini tanımalı və onlarla mübarizə üsullarını işləyib hazırlamalı.

FTN 3. Əkinçilikdə növbəli əkinlər, növbəli əkinlərin elmi əsasları, təsnifatı, aralıq bitkiləri, növbəli əkinlərin mənimsənilməsi və qurulmasını bilməli.

FTN 4. Torpaq becərmələrinin elmi əsasları, vəzifələri, üsul və qaydalarını bilməli. Payızlıq və yazlıq bitkiləri altında torpağın becərilməsi və səpinə hazırlanmasını bilməli.

FTN 5. Eroziyaya qarşı torpaqbecərmələri tətbiq etməyi, torpaq mühafizəli növbəli əkinləri işləyib hazırlamalı.

FTN 6. Təsərrüfata uyğun əkinçilik sistemərini qurmağı bacarmalı.

XIV.Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XV.Kollektiv sualları:

I Kollektiv sualları:

1. Əkinçilik əsas istehsal sahəsi kimi.
2. Əkinçiliyin məqsədi və qarşısında duran vəzifələr.
3. Əkinçiliyin inkişaf tarixi.
4. Minimum, optimum və maksimum qanunu.
5. Qaytarma qanunu.

6. Bitki həyatında və torpaqda oksigenin əhəmiyyəti
7. Bitkilərin istiliyə tələbatının müxtəlifliyi
8. Hava rejiminin yaxşılaşdırılması yollar
9. Bitkilərin həyatında suyun rolu.
10. Bitkilərin suya olan tələbatının ödənilməsi.
11. Qida maddələrinin bitkilərin həyatında rolu.
12. Torpaq münbitliyi nəyə deyilir
13. Torpaq münbitliyinə təsir edən amillər
14. Alaqların kənd təsərrüfatı istehsalına vurduğu zərər.
15. Qida maddələrinin mənimsənilən formaya salınması.

II Kollektiv sualları:

1. Dərin şumun aparılması
2. Nəmləndirici suvarmalar (arat)
3. Torpağın səpinqabağı becərilməsi
4. Vegetasiya becərmələri
5. Növbəli əkin anlayışı və onun əhəmiyyəti
6. Növbəli əkinlərin öyrənilməsinin nəzəri əsasları
7. Növbəli əkinlərdə istifadə edilən əsas və sələf bitkiləri.
8. Növbəli əkinlərdə istifadə edilən heriklərin növləri.
9. Çoxillik paxlalı bitki əkinlərində torpağın becərilməsi
10. Torpaq münbitliyinin artırılmasında müxtəlif qruplarının rolu.
11. Torpağın külək eroziyası və ona qarşı mübarizə tədbiri
12. Suvarma şəraitində torpaqların becərilməsi
13. Artıq nəmlənmiş torpaqların becərilməsi
14. Eroziyaya məruz qalan torpaqların becərilməsi
15. Monokultura, təkrar və fasiləsiz əkinlər

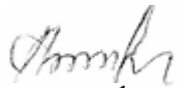
XVI. İmtahan sualları:

1. Əkinçilik əsas istehsal sahəsi kimi.
2. Əkinçiliyin məqsədi və qarşısında duran vəzifələr.
3. Əkinçiliyin inkişaf tarixi.
4. Minimum, optimum və maksimum qanunu.
5. Qaytarma qanunu.
6. Əkinçilikdə ekoloji qaydalardan istifadə.
7. Bitkilərin işıq amilinə tələbatının müxtəlifliyi
8. Əkinçilikdə bitkilərin işığa tələbatının nizamlanması
9. Bitkilərin istiliyə tələbatının müxtəlifliyi
10. Bitki həyatında və torpaqda oksigenin əhəmiyyəti
11. Karbon qazının istifadəsi və dövranı
12. Qaz mübadiləsi, amilləri
13. Hava rejiminin yaxşılaşdırılması yollar
14. Bitkilərin həyatında suyun rolu.
15. Bitkilərin suya olan tələbatının ödənilməsi.
16. Torpağın su rejiminin nizamlanması.
17. Qida maddələrinin bitkilərin həyatında rolu.
18. Qida maddələrinin mənimsənilən formaya salınması.
19. Torpaq münbitliyi nəyə deyilir
20. Torpaq münbitliyinə təsir edən amillər
21. Münbitliyin texnoloji modeli
22. Torpağın biotası
23. Alaq bitkiləri haqqında ümumi anlayış, alaqların mənşəyi və qrupları.
24. Alaqların kənd təsərrüfatı istehsalına vurduğu zərər.
25. Kövşənliyin üzünməsi
26. Dərin şumun aparılması
27. Nəmləndirici suvarmalar (arat)

28. Torpağın səpinqabağı becərilməsi
29. Vegetasiya becərmələri
30. Növbəli əkin anlayışı və onun əhəmiyyəti
31. Növbəli əkinlərin öyrənilməsinin nəzəri əsasları
32. Monokultura, təkrar və fasiləsiz əkinlər
33. Növbəli əkində istifadə edilən heriklərin növləri.
34. Heriklərin aqrotexniki əhəmiyyəti.
35. Torpaq münbitliyinin artırılmasında müxtəlif qruplarının rolu.
36. Növbəli əkinlərdə istifadə edilən əsas və sələf bitkiləri.
37. Başdan-başa səpilən yazlıq bitki əkinlərində torpağın becərilməsi
38. Çoxillik paxlalı bitki əkinlərində torpağın becərilməsi
39. Cərgəarası becərilən bitki əkinlərində torpağın becərilməsi
40. Torpağın sürətlə becərilməsi
41. Torpağın becərilməsinin minimallaşdırılması
42. Suvarma şəraitində torpaqların becərilməsi
43. Artıq nəmlənmiş torpaqların becərilməsi
44. Dəmyə şəraitində torpağın becərilməsi
45. Eroziyaya məruz qalan torpaqların becərilməsi
46. Yeni mənimsənilən torpaqların becərilməsi
47. Su eroziyası və ona qarşı mübarizə tədbiri
48. Torpağın külək eroziyası və ona qarşı mübarizə tədbiri
49. İrriqasiya (su) eroziyasının xüsusiyyətləri
50. Torpaqların rekultivasiyası və onların k/t-da istifadəsi

“Ümumi əkinçilik” fənninin sillabusu **6007008** – “Torpaqşünaslıq və aqrokimya” ixtisasının tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Fənn sillabusu “Aqrar elmlər” kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (7 yanvar 2026 - cı il protokol № 05).

Fənn müəllimi:

b/m.B.Q.Ağayev

Laboratoriya müəllimi:

m.N.F.Əzizli

Kafedra müdiri:

dos. İ.C.Kərimov